

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงาน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร^{*}
INTEGRATING BUDDHIST PRINCIPLES FOR ENHANCING ADMINISTRATIVE
EFFICIENCY A CASE STUDY OF LAN DOK MAI SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION AT MUEANG DISTRICT
IN KAMPHAENG PHET PROVINCE

นเรศ เขียวพุ่มพวง, พระพิทักษ์ कुमारโก, พระครูสังฆรักษ์โกศล มนิรัตน

Naret Khiaopumpuang, Phra Pitak Kanarukko, Phrakhrasangharakkoson Maniratana

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: 21222324s22222@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.920 กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในพื้นที่จำนวน 379 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูปหรือคน และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =3.90, S.D.=0.12) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ 2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

^{*}Received September 6, 2025; Revised September 18, 2025; Accepted October 8, 2025

3. ปัญหา อุปสรรคและเสนอแนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ประชาชนและผู้บริหารพยายามพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ แต่ยังคงเผชิญปัญหาและอุปสรรคหลายด้านทั้งในเรื่องคุณภาพการให้บริการ ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ นโยบายและการวางแผน

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; ประสิทธิภาพการบริหารงาน

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the level of Buddhist principles integration for enhancing the administrative efficiency of Lan Dok Mai Sub-District Administrative Organization, Mueang District, Kamphaeng Phet Province; 2. To compare the opinions of the local people toward the integration of Buddhist principles for promoting administrative efficiency of Lan Dok Mai Sub-District Administrative Organization, classified by personal factors; and 3. To investigate the problems, obstacles, and recommendations for integrating Buddhist principles to enhance administrative efficiency. The study employed a mixed-methods research design, combining quantitative and qualitative approaches. The research instrument had a reliability coefficient of 0.920. The sample group consisted of 379 local residents, and in-depth interviews were conducted with 10 key informants (both monks and laypersons). The data were analyzed using descriptive statistics and qualitative content analysis.

The research results revealed that: 1. The overall perception of the people toward the administrative efficiency of Lan Dok Mai Sub-District Administrative Organization was at a high level ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.12), When considering each aspect, all were rated at a high level. 2. The comparison of opinions on administrative efficiency, classified by personal factors such as gender, age, education level, occupation, and income, showed no statistically significant differences, therefore rejecting the set research hypothesis. 3. Regarding problems, obstacles, and suggestions, it was found that although the local residents and administrators strived to improve the quality of life in the community, several challenges remained, particularly in service quality, budget efficiency, and policy planning which required systematic solutions

grounded in Buddhist principles to strengthen administrative performance and promote sustainable local development.

Keywords: Integration; Buddhist Principles; Administrative Efficiency

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นของไทยเป็นผลลัพธ์จากระบบการปฏิรูปที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ที่ริเริ่มระบบเทศาภิบาลเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างส่วนกลางและภูมิภาค (สมบัติ จันทรวงศ์, 2563) จนถึงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ที่ทำให้ท้องถิ่นมีความอิสระมากขึ้น (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550; มุลนิธิตถาบันพระปกเกล้า, 2562) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จึงมีบทบาทสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการบริการสาธารณะ (นงเยาว์ วิเศษสิงห์, 2561; อติศักดิ์ แซ่ควั้ว, 2563) อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจยังเผชิญข้อจำกัดหลายประการ เช่น งบประมาณไม่เพียงพอ ความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากร และความท้าทายในการสร้างธรรมาภิบาล การบูรณาการหลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 เข้าสู่การบริหารงานท้องถิ่น จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างแรงจูงใจ ความเพียร และการตรวจสอบที่โปร่งใสต่อการทำงาน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2560; วิชัย พานิชย์พงษ์, 2564) การศึกษานี้มุ่งนำเสนอการบูรณาการหลักธรรมดังกล่าวเพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและเสนอแนะการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 7,091 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) เพื่อคำนวณหาระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชรจำนวน 10 รูปหรือคน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม 1. กลุ่มนักวิชาการ หรือผู้ปฏิบัติงานด้านศาสนา จำนวน 2 รูป 2. กลุ่มผู้นำชุมชนในตำบลลานดอกไม้ จำนวน 3 คน และ 3. กลุ่มหัวหน้าส่วนราชการองค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับ 379 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 10 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสี้ยว อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (T-Test) การทดสอบค่าเอฟ (F-Test)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวม

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านคุณภาพการให้บริการสาธารณะ	3.90	0.26	มาก
2 ด้านประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและงบประมาณ	3.89	0.26	มาก
3 ด้านนโยบาย/แผน และการบริหาร	3.91	0.24	มาก
4 ด้านความโปร่งใสและการบริหารที่มีธรรมาภิบาล	3.91	0.27	มาก
5 ด้านประสิทธิภาพของบุคลากรและโครงสร้างองค์กร	3.92	0.26	มาก
ภาพรวม	3.90	0.12	มาก

จากตารางที่ 1 ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.12) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ประสิทธิภาพของบุคลากรและโครงสร้างองค์กร ($\bar{X}=3.92$), ความโปร่งใสและธรรมาภิบาล ($\bar{X}=3.91$), นโยบายและการบริหาร ($\bar{X}=3.91$), คุณภาพการบริการสาธารณะ ($\bar{X}=3.90$) และ การใช้ทรัพยากรและงบประมาณ ($\bar{X}=3.89$) ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ในภาพรวม

สมมติฐานการวิจัยที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	t-test F-test	Sig.	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	ประสิทธิภาพการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล	0.273	0.615	-	✓
2	อายุ		0.774	0.543	-	✓
3	ระดับการศึกษา		0.855	0.426	-	✓
4	อาชีพ		0.257	0.856	-	✓
5	รายได้		0.561	0.641	-	✓

จากตารางที่ 2 พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ มีอายุ มีระดับการศึกษา มีอาชีพ มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ปัญหา อุปสรรคการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีจุดแข็งคือมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้บริหารพยายามพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ แต่ยังคงเผชิญปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน ทั้งในเรื่องคุณภาพการให้บริการ ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ นโยบายและการวางแผน ความโปร่งใส ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรและโครงสร้างองค์กร ข้อเสนอแนะควรประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมจะช่วยให้การบริหารงานท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น โปร่งใสมีคุณธรรม และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ พบว่าอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า การนำหลักธรรมมาปรับใช้กับการบริหารงานมีผลเชิงบวกต่อองค์กรทั้งด้านบุคลากร ความโปร่งใส นโยบาย การบริการสาธารณะ และการใช้ทรัพยากร โดยเฉพาะด้านประสิทธิภาพบุคลากร และโครงสร้างองค์กรที่ได้รับคะแนนสูงสุด แสดงถึงความสำคัญของการพัฒนาคนและระบบการทำงานควบคู่กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานของพระครูใบฎีกาชาวัตร อภินนโท (2560)

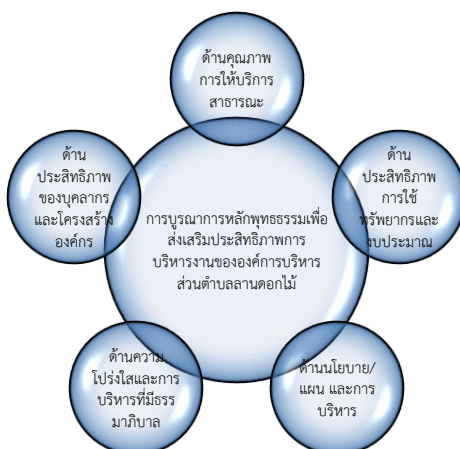

ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทวัดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลลาดใหญ่ อำเภอมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.77 ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การรับรู้และการยอมรับการบูรณาการหลักธรรมไม่ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ หรือรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระอธิการนินนาท สนต์จิตโต (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลื่อ อำเภอบัวราชบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีผลให้ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลื่อ อำเภอบัวราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค พบว่า บุคลากรบางส่วนขาดแรงจูงใจ ขาดการพัฒนาศักยภาพตนเอง โครงสร้างองค์กรมีความซ้ำซ้อน และบรรยากาศการทำงานไม่เอื้อต่อความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระครูสังฆรักษ์สุเทพ สุเทโว และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคลองข่อย อำเภอบัวราชบุรี จังหวัดราชบุรี ที่ระบุว่า การบริหารงานที่ขาดการพัฒนาบุคลากรและการสนับสนุนด้านงบประมาณจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยให้เป็นองค์ความรู้ใหม่และสามารถนำไปใช้ได้จริงโดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านคุณภาพการให้บริการสาธารณะ

1.1 การบูรณาการหลักพุทธธรรม เช่น เมตตา กรุณา และสติช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการบริการที่สุภาพ รวดเร็ว และเอื้อต่อประชาชน ทำให้เกิดความพึงพอใจและความไว้วางใจในองค์กร

1.2 คุณภาพการบริการไม่ใช่เพียงเรื่องขั้นตอน แต่เชื่อมโยงกับคุณธรรมของผู้ปฏิบัติงานอย่างลึกซึ้ง

2. ด้านประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและงบประมาณ

2.1 หลักมัชฌิมาปฏิปทาและปัญญา ทำให้การจัดสรรงบประมาณมีความรอบคอบ คุ่มค่า และตอบโจทย์ความจำเป็นจริงของประชาชน

2.2 ความโปร่งใสในการใช้งบประมาณเป็นคุณธรรมเชิงระบบที่สร้างศรัทธาให้แก่ชุมชนและช่วยลดความขัดแย้ง

3. ด้านนโยบาย/แผน และการบริหาร

3.1 การประยุกต์ใช้ อริยสัจ 4 ช่วยให้การกำหนดนโยบายและแผนงานมีโครงสร้างที่เป็นเหตุเป็นผล รู้ปัญหา กำหนดสาเหตุ วางแนวทางแก้ไข และกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

3.2 การฟังเสียงประชาชนและการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมเรื่องการอยู่ร่วมกันด้วยธรรม (สังคหวัตถุ 4)

4. ด้านความโปร่งใสและการบริหารที่มีธรรมาภิบาล

4.1 การยึดหลัก ศีล หิริ โอตตปปะ และความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้การบริหารมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

4.2 ความโปร่งใสไม่เพียงเป็นกลไกทางกฎหมาย แต่เป็นคุณธรรมภายในของผู้บริหารและบุคลากร ซึ่งทำให้เกิดธรรมาภิบาลที่ยั่งยืน

5. ด้านประสิทธิภาพของบุคลากรและโครงสร้างองค์กร

5.1 การนำหลัก สมาธิและปัญญา มาประยุกต์ใช้ ช่วยพัฒนาทัศนคติและทักษะบุคลากรให้ทำงานอย่างมีสมาธิ รอบคอบ และมีเหตุผล

5.2 ความสามัคคีและการทำงานเป็นทีมที่ตั้งอยู่บนเมตตาและกรุณาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้โครงสร้างองค์กรมีพลวัตและทำงานได้จริง

สรุปว่า องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คือ การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ช่วยยกระดับคุณภาพการให้บริการและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่าและโปร่งใส ส่งเสริมการวาง

นโยบายและแผนงานที่รอบคอบ มีเหตุผล และตอบโจทย์ความต้องการประชาชนช่วยพัฒนาทัศนคติ บุคลิกภาพ และความรับผิดชอบของบุคลากร สร้างธรรมาภิบาลและความไว้วางใจจากประชาชน ทำให้องค์กรมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรที่จะต้องจัดทำนโยบายส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหาร กำหนดเป็นแนวทางอย่างเป็นทางการให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกระดับนำหลักพุทธธรรม เช่น เมตตา กรุณา ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ มาใช้ในการตัดสินใจและปฏิบัติงานประจำวัน
2. ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ควรที่จะต้องพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านคุณธรรมและจริยธรรม จัดอบรมและเวิร์กช็อปให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารได้เรียนรู้หลักธรรมในการบริหารงาน การแก้ปัญหาด้วยสติปัญญา และการทำงานอย่างมีจริยธรรม
3. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและฝ่ายวิชาการ ควรที่จะต้องสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการบริหารคุณธรรม สนับสนุนงานวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสาธารณะที่ยึดหลักพุทธธรรม และการจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติที่สามารถใช้เป็นต้นแบบในองค์กรอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ข้าราชการและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลควรที่จะต้องจัดโครงการฝึกอบรมและเวิร์กช็อปเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม เช่น อิทธิบาท 4 หลักเมตตา กรุณา และความซื่อสัตย์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและหัวหน้าหน่วยงาน ควรที่จะต้องนำหลักสติสัมปชัญญะมาประยุกต์ใช้ในการประชุมติดตามงานและวางแผนงาน เพื่อให้การบริหารงานมีความรอบคอบ โปร่งใส และลดความขัดแย้ง
3. ผู้บริหารร่วมกับเจ้าหน้าที่และประชาชน ควรที่จะต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เช่น การสวดมนต์ ทำสมาธิร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรื่องราวคุณธรรมหรือโครงการจิตอาสาตามหลักพุทธธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยติดตามผลลัพธ์การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในระยะเวลา 3-5 ปี เพื่อประเมินว่าการนำหลักธรรมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานอย่างไรบ้าง

2. วิจัยควรขยายไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ และผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร

3. ควรที่จะต้องวิจัยว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร และทรัพยากร มีผลต่อความสำเร็จในการนำหลักพุทธธรรมไปใช้ในการบริหารอย่างไร

4. วิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนารอบแนวทางหรือคู่มือที่ชัดเจนสำหรับเจ้าหน้าที่และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้สามารถนำหลักพุทธธรรมไปใช้ในงานประจำวันได้อย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- นงเยาว์ วิเศษสิงห์. (2561). *การบริหารงานท้องถิ่นกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูใบฎีกาขจรวิทย์ อภินนโท. (2560). *บทบาทวัดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์สุเทพ สุเทโว และคณะ. (2567). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*. *วารสารบรรณการศึกษามนุษยสังคมศาสตร์*, 5(3), 209-222.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2560). *ธรรมะกับการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระอธิการนินนาท สอนจิตโต. (2565). *การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 5(1), 34-43.
- มูลนิธิสถาบันพระปกเกล้า. (2562). *การกระจายอำนาจและการพัฒนาท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิชัย พานิชย์พงษ์. (2564). *การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารองค์กรสมัยใหม่*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(1), 112-129.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2550). *กฎหมายปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2563). *การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อดิศักดิ์ แซ่ควั้ว. (2563). การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการบริการ
สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารการปกครองท้องถิ่น*, 16(2), 45-62.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York:
Harper and Row.